

Motion till riksdagen 2005/06:Ju22

av Beatrice Ask m.fl. (m)
med anledning av prop. 2005/06:113

Ökad kontroll av vapen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår förslaget att polismyndigheterna skall ha ensamrätt att ta emot vapen för skrotning.
2. Riksdagen avslår förslaget om lämplighetsprövning vid utlåning av vapen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en allmän vapenamnesti.
4. Riksdagen beslutar att ljuddämpare som reducerar den farliga knallen på klass 1-vapen skall betraktas som vapentillbehör och undantas från licenstvång i enlighet med vad som anförs i motionen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökade satsningar på tull- och polisorganisationen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av insatser mot illegala vapen.

Inledning

Problemen med illegala vapen i samhället ökar och bidrar till förråandet av våldsbrottsligheten i Sverige. Polisens beslag av vapen når rekordnivåer, och statistiken visar att skjutvapen används vid cirka tre brott per dag. Valet av vapen har också förändrats – från hagelgevär till automatkarbiner.

Det är inte bara grova förbrytare, t.ex. rånare som specialiserar sig på värde transporter, som använder sig av vapen. Även unga kriminella beväpnar sig. Vapen har blivit en statussymbol i ljusskygga kretsar, vilket sprider sig nedåt i åldrarna och bland människor som vanligen inte skulle handha vapen. Vapen införskaffas också i syfte att skydda sig själv. Förekomsten av illegala vapen blir en nedåtgående spiral och risken för oskyldiga att drabbas ökar.

Behovet av en ökad vapenkontroll är påtagligt, varför förevarande proposition är viktig. Moderaterna har sedan tidigare föreslagit det som nu presenteras som propositionens huvudförslag: att polisen skall få rätt att i brottsföre-

Fel! Okänt namn på

byggande syfte söka efter vapen och andra farliga föremål i fordon. I detta är vi beredda att stödja regeringen.

Det är däremot oroväckande att övriga förslag förefaller mindre väl genomtänkta, samt att en rad förslag som skulle ge verkliga effekter på innehavet av illegala vapen i samhället helt har uteblivit. Vi vill också markera vikten av att åtgärder riktas rätt, så att inte legal vapenhantering inom idrottsrörelsen och bland jägare åläggs onödig byråkrati, medan smuggling och kriminell vapenhantering kan fortgå. Det centrala är att mängden vapen som används i brottsliga sammanhang radikalt minskas.

I det följande avger vi synpunkter på propositionens innehåll.

Polismyndigheternas ensamrätt att ta emot vapen för skrotning

I dag har cirka 500 vapenhandlare och vapenreparatörer tillstånd att ta emot vapen för skrotning. Regeringen anser emellertid att detta system är så pass osäkert och riskfyllt att det endast bör vara polismyndigheter som skall få sköta skrotningen. Det finns visserligen möjlighet att kontrollera de privata aktörerna genom Rikspolisstyrelsens (RPS) årliga inspektioner, men regeringen anser inte detta vara tillräckligt. Polismyndigheterna skall därför i praktiken åläggas att ha ensamrätt på mottagande och transport av vapen till Statens kriminaltekniska laboratorium.

Regeringen skriver att ett system för skrotning av vapen bör vara lättillgängligt för att fungera. Man skriver emellertid också att en ordning där man måste gå till en polisstation för skrotning uppfyller detta krav: ”En sådan ordning innebär att det alltid kommer att finnas ett stort antal välbelägna inlämningsställen.”

Regeringens skrivningar i detta avseende förefaller mindre väl genomtänkta. Det är ett numera välkänt faktum att polisstationer på många orter läggs ned och att öppettiderna för de stationer som finns är begränsade. Att frånta vapenhandlare och vapenreparatörer möjligheten att skrota vapen är på intet sätt att öka tillgängligheten för dem som vill göra sig av med vapen på ett säkert och lagligt sätt.

Det kan också med fog ifrågasättas om polisen skall belastas med ytterligare administrativa uppgifter. Det torde inte vara främmande för regeringen att polisen i dag belastas med ett stort antal uppgifter utöver de rent polisiära, till följd av den skriande polisbristen i landet. De poliser som trots allt finns på utsatta orter torde ha andra uppgifter att prioritera än att i första hand ta emot vapen för skrotning.

Vad avser vapenhandlares rätt att ta emot vapen för skrotning anser vi att denna bör kvarstå. Finns behov av en ökad kontroll kan man gå en av flera vägar: Ett förslag är formell licensiering av vapenhandel och -reparation för att vapen skall få tas om hand för destruktion. Ett annat är att RPS skärper sin kontrollverksamhet avseende tillstånden för vapenhandel samt vapenhandlarnas destruktionsverksamhet. Regeringens förslag att polisen och SKL ges

ensamrätt till uppgiften måste ställas mot de rapporter om oordning i polisens vapenhantering, vilka lett till interna utredningar om missförhållanden samt till en granskning av Justitiekanslern. Vi hemställer att regeringen tar intryck av de nu pågående undersökningarna och därefter återkommer med förslag.

Vapenamnesti

I betänkande 2003/04:JuU15 Polisfrågor reserverade sig de borgerliga partierna gemensamt till förmån för en allmän vapenamnesti. Vi anförde att det krävs en mängd åtgärder för att minska antalet illegala vapen. En av flera möjligheter vore att införa en tidsbegränsad amnesti. En sådan prövades under sommaren 1993, under vilken period ett stort antal vapen samt ammunition lämnades in.

Det finns anledning att göra om detta. Riksdagen fattade i juni 2005 beslut om ett tillkännagivande till regeringen om att genomföra en tidsbegränsad amnesti. Det är förvånansvärt att regeringen fortfarande inte låtit genomföra en sådan.

Skärpta regler för utlåning av vapen

Enligt dagens regler skall den som lånar ett vapen ha tillstånd för att använda detsamma. Vapen får inte lånas ut till den som kan antas komma att missbruka det.

Regeringen anser att dagens system inte är tillfredsställande: Den som inte kan få eget innehavsbevis på grund av t.ex. alkohol- eller narkotikamissbruk, eller brister i fråga om laglydnad, kan få låna vapen, om utlånaren inte känner till dessa förhållanden, eller inte fäster något avseende vid dem.

Vi instämmer i att det finns vissa risker vid utlåning av vapen. Vi ställer oss dock tveksamma till förslaget om lämplighetsprovning vid utlåning.

Regeringen medger att förslaget leder till vissa besvär för den som vill låna vapen. Man anser dock att de säkerhetsfördelar som uppnås överväger nackdelarna.

RPS har invänt att denna nya tillståndsprövning kommer att leda till ökad administrativ börda för polisen. Vi instämmer i RPS farhågor. Polisen har redan i dag en rad administrativa göromål som upptar tid från det rent polisiära arbetet att förebygga och utreda brott. Vi kan inte ställa oss bakom förslag som innebär ytterligare administrativa uppgifter för polisen.

Fel! Okänt namn på

Ljuddämpare på vapen

Riksdagen har vid ett antal tillfällen behandlat krav på att ta bort licenstvånget för ljuddämpare på jaktvapen, klass 1. Nu aviserar regeringen i den aktuella propositionen att det finns skäl att överväga en mindre restriktiv hållning till ljuddämpare för jaktvapen.

Vapenlagens regler bör ändras på så sätt att ljuddämpare till jaktvapen i klass 1, vilka reducerar ljudstyrkan, skall betraktas som vapentillbehör och därmed undantas från tillståndsplikten. Även om ljuddämpare används till jaktvapen klass 1 kommer ett avlossat skott att höras på mycket långt håll, men det farliga ljud som de facto skadar hörseln tas bort. Ytterligare en fördel med ljuddämpare är att rekylen minskar. Någon ökad kriminell användning av dessa ljuddämpare kan inte förväntas. Dessutom innebär ett ökat användande av ljuddämpare att bullerstörningar från skjutbanor som ligger i nära anslutning till bebyggelse minskar.

Svenska Jägareförbundet och RPS har uttalat sig positivt för förändringar i denna riktning. Regeringen borde ha behandlat denna fråga i förevarande proposition, men har sin vana trogen lämnat väsentliga frågor kring vapenlagstiftningen därhän. Vi kräver att regeringen snarast återkommer med förslag kring hur våra krav i denna del skall lösas lagstiftningstekniskt.

Insatser för att bekämpa förekomsten av illegala vapen i Sverige

Sedan nittioalets början har stölderna av svenska militära vapen minskat kraftigt, till stor del på grund av att Försvarmakten flyttat sina vapen från förråd till regementen. Efterfrågan på vapen i den undre världen tillgodoses på andra sätt. Smuggling är en trolig väg, men exakt hur vapnen kommer in i Sverige är oklart. En möjlighet är att kriminella organisationer utomlands säljer vapen i Sverige, en annan är att aktörer inom Sveriges gränser själva tar in vapnen. Det polisen ser är att vapen som kom i omlopp efter konflikten på Balkan hamnar på Sveriges gator, i de kriminellas händer.

Detta sätter fokus på behoven inom tull och polis att få tillräckliga resurser att bemöta vapensmuggling och vapenbrott. Våra satsningar på såväl polisen som tullen är ett steg på vägen att åstadkomma en mer effektiv vapenkontroll. Vi ställer oss också mycket positiva till ett ökat polisiärt samarbete över gränserna för att komma åt vapensmugglingen. Ett bra exempel är det projekt som Tullverket och Rikskriminalpolisen inlett med bland andra de baltiska staterna, Ryssland och Polen.

Det behövs också avskräckande straff för den som hanterar illegala vapen. Vårt förslag om en generell påföljdsreform skulle öka straffen även för vapensmuggling och vapenbrott. På så sätt skulle vi signalera att brott inte lönar sig och att Sverige inte är en frizon för grovt kriminella inom den illegala vapenhandeln.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 21 mars 2006

Beatrice Ask (m)

Jeppé Johnsson (m)

Hillevi Engström (m)

Anita Sidén (m)

Cecilia Magnusson (m)

Bengt-Anders Johansson (m)

Bertil Kjellberg (m)